

**IV. Uluslararası Orta Doğu Sempozyumu:
Orta Doğu'da Barışı Tesis Etmek
(17-19 Nisan 2018, İstanbul, Türkiye)**

**4th International Middle East Symposium:
Peacebuilding in the Middle East
(April 17-19, 2018, Istanbul, Turkey)**

**Editörler / Editors:
Dr. Alihan Limoncuoğlu
Dr. Fatih Fuat Tuncer**

**İstanbul Gelişim Üniversitesi Yayınları
Istanbul Gelisim University Press
2018**

İstanbul Gelişim Üniversitesi (İGÜ) Yayın Kurulu'nun 14.09.2018 tarih ve 2018/02 sayılı toplantısında alınan 2018/02-1 numaralı kararı, İGÜ Yayın Kurulu Başkanlığı'nın 08.10.2018 tarih ve 65460130-806.01.05-E.9493 sayılı basıma uygunluk kararı ile İGÜ Yönetim Kurulu'nun 10.10.2018 tarihinde yapılan 2018/13 numaralı toplantısında alınan 08 numaralı karar uyarınca Üniversitemiz Yayınevi tarafından basımına karar verilmiştir.

© İstanbul Gelişim Üniversitesi Yayınları
© Istanbul Gelisim University Press

**Her hakkı saklıdır.
All rights reserved.**

2018

Sertifika No: 23696

ISBN NO: 978-605-4827-50-3

İGÜ Yayınları; 60

Yayına Hazırlayan:
Ahmet Şenol ARMAĞAN

Kapak Tasarımı:
Özgür KIYAK

İstanbul Gelişim Üniversitesi Yayınları

Adres: Rektörlük Binası-Cihangir Mah. Şehit Jandarma Komando Er Hakan Öner
Sok. No: 1 34310 Avcılar / İstanbul / TÜRKİYE

Telefon: +90 212 422 70 00 / 350

Belgeç: +90 212 422 74 01

E-posta: iguyayinlari@gelisim.edu.tr

Ağ sayfası: www.gelisim.edu.tr

Facebook: iguyayinlari

Twitter: IGUYayinlari

Baskı ve cilt:

Servet İşler

Sertifika No: 29956

Tel: 0212 5939467

islercopy@hotmail.com

KURULLAR / BOARDS

Onur Kurulu / Honorary Board

Abdülkadir GAYRETLİ - İstanbul Gelişim Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı
Prof. Dr. Burhan AYKAÇ - İstanbul Gelişim Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Ahmet AĞIRAKÇA - Mardin Artuklu Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Nedim BAHÇEKAPILI- Hollanda Avrupa İslam Üniversitesi Rektörü

Bilim Kurulu / Scientific Board

Prof. Dr. Ibrahim AOUDE (University of Hawaii – Birleşik Devletler)
Prof. Dr. Aydın BAŞBUĞ (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi - Türkiye)
Prof. Dr. Gonca BAYRAKTAR DURGUN (Gazi Üniversitesi - Türkiye)
Prof. Dr. Mustafa DELİCAN (İstanbul Üniversitesi - Türkiye)
Prof. Dr. Fatih SARIOĞLU (İstanbul Medeniyet Üniversitesi - Türkiye)
Prof. Dr. Nasuh USLU (İstanbul Gelişim Üniversitesi - Türkiye)
Prof. Dr. İbrahim YILDIRIM (Gaziantep Hasan Kalyoncu Üniversitesi - Türkiye)
Doç. Dr. İlhan AKSOY (Samsun 19 Mayıs Üniversitesi - Türkiye)
Doç. Dr. Igor Leonidovich ALEXEEV (Rusya Humanitar Devlet Üniversitesi - Rusya)
Doç. Dr. Emre ATEŞ (İstanbul Üniversitesi - Türkiye)
Doç. Dr. Mehmet GÜNEŞ (Ufuk Üniversitesi - Türkiye)
Doç. Dr. Timur KOZUKULOV (Kırgızistan Oş Devlet Üniversitesi - Kırgızistan)
Doç. Dr. Elmira MURATOVA (Kırım Akmescit Taurida National V. I. Vernodsky Üniversitesi)
Doç. Dr. Samaghan MYRZAIBRAIMOV (Kırgızistan Oş Devlet Üniversitesi - Kırgızistan)
Doç. Dr. Hasan OKTAY (Makedonya Uluslararası Vizyon Üniversitesi)
Doç. Dr. Mehmet M. ÖZAYDIN (Ankara Gazi Üniversitesi - Türkiye)
Doç. Dr. Recep REHİMLİ (Azerbaycan Academy of Public Administration)
Doç. Dr. Rufat SATTAROV (Almanya Berlin Freie University)
Doç. Dr. Akhmet A. YARLYKAPOV (Rusya Bilimler Akademisi - Rusya)
Doç. Dr. Seyfi YILDIRIM (Hacettepe Üniversitesi - Türkiye)
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ALTUNOK (Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi - Türkiye)
Dr. Öğr. Üyesi Yavuz ÇİLLİLER (İstanbul Kent Üniversitesi - Türkiye)
Dr. Öğr. Üyesi Ramazan İZOL (Akdeniz Üniversitesi - Türkiye)
Dr. Öğr. Üyesi Abdilaziz KALBERDIEV (Kırgızistan Oş Devlet Üniversitesi - Kırgızistan)
Dr. Öğr. Üyesi Alper MUMYAKMAZ (Bozok Üniversitesi - Türkiye)
Dr. Öğr. Üyesi Hatice MUMYAKMAZ (Bozok Üniversitesi - Türkiye)
Dr. Öğr. Üyesi Gökberk YÜCEL (Bozok Üniversitesi - Türkiye)

Akademik Koordinatörler / Academic Coordinators

Prof. Dr. Şenol DURGUN - İstanbul Gelişim Üniversitesi Siyaset Bil. ve Ulus. İliş. Bölüm Başkanı
Dr. Muhammed ADİL - TASCA

İdari Koordinatör / Administrative Coordinator

Bülent DEĞİRMENÇİ

Medya Koordinatörü

Saygı ÜNLÜ

Organizasyon Komitesi / Organizing Committee

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ
Prof. Dr. Nezir KÖSE
Prof. Dr. Nail ÖZTAŞ

Prof. Dr. Kürşat YALÇINER
Dr. Öğr. Üyesi Viktoria DEMYDOVA
Dr. Öğr. Üyesi Alihan LİMONCUOĞLU
Dr. Öğr. Üyesi H. Göker ÖNEN
Dr. Öğr. Üyesi F. Fuat TUNCER
Elif ULUSOY

Sekreteryaya / Secretariat

Umedjon HAITMURODOV
Arş. Gör. Akın Emre PİLGİR
Arş. Gör. Elif ŞAHİN
Arş. Gör. M. Fatih YÜCEL

BAŞKAN'IN ÖNSÖZÜ

Yaklaşık yirmi ülkeden yüze yakın akademisyenin katılımıyla gerçekleştirdiğimiz “İstanbul Gelişim Üniversitesi IV. Uluslararası Orta Doğu Sempozyumu: Orta Doğu’da Barışı İnşa Etmek” isimli sempozyum, Orta Doğu’da güncel olan pek çok konunun tartışılmasına zemin hazırladığı gibi, getirdiği zengin çözüm önerileriyle bölgedeki krizlerin aşılması ve istikrarın tekrar sağlanması yolunda çok önemli bir akademik katkı da oluşturmuştur. Uzun ve ciddi bir hazırlık süreci sonrası gerçekleştirdiğimiz etkinliğin hem bizim, hem de katılımcılar için oldukça tatmin edici geçtiğini belirtmek isterim. Sempozyumumuz, önde gelen medya kuruluşlarınca da yakından takip edilmiş ve ülke gündeminde yerini almıştır. Bu sempozyumda sunulan bildiriler, sorulan sorular ve yapılan tartışmalar aracılığıyla Orta Doğu’daki güncel sorunlar ve barış arayışı bağlamında güvenlik, birliktelik arayışları, göç meselesi, stratejik meseleler, eğitim, medyanın etkisi, hukuki boyut ve benzeri pek çok konu masaya yatırılmış, özellikle de İran, Irak, Suriye gibi güncel meseleler ile Arap Baharı ve sonrası dikkate alınarak incelenmiştir. Bu bağlamda, söz konusu bildirileri toplayarak oluşturduğumuz bu kitapta yer alan konular, umut ediyoruz ki ilgili akademik birimler ve ilgili kurumlar başta olmak üzere konuyla yakından ilgilenen ve sürece katkı sağlama olanağı olan herkes tarafından dikkate alınır ve düşünme zemini oluşturur.

Hem akademik çevrelerden, hem de katılımcılardan aldığımız oldukça pozitif geri bildirimler, bizim için oldukça teşvik edici olduğundadır ki, önümüzdeki yıl üzerine koyarak aynı organizasyonu tekrarlamak düşüncesindeyiz. Önümüzdeki yıl, sempozyumumuzun beşinci senesi olacaktır. Şahsım adına hem bu organizasyonda bize her türlü desteği sağlayan Rektörümüz Prof. Dr. Burhan AYKAÇ, Fakültemiz Dekanı Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ ve üniversitemizin Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü öğretim elemanlarına teşekkürlerimi sunarım. Bölgemizin bu kadar karışık olduğu bir dönemde, eminim ki bölgeden de çok sayıda katılımcı ile düzenlenecek bu sempozyum, gelecekte Orta Doğu’da barışın inşası hususunda oldukça önemli katkı sağlayacaktır.

Abdulkadir GAYRETLİ
İstanbul Gelişim Üniversitesi
Mütevelli Heyeti Başkanı

PRESIDENT’S PREFACE

Approximately one hundred scholars from twenty countries visited our “IV. International Middle East Symposium: Building Peace in the Middle East at the Istanbul Gelisim University”. Symposium contributed to the academic discourse by discussing the acute topics, proposing solutions to the regional crises and securing stability in the region. Taking into consideration long-lasting and serious preparation period we would like to declare the delightedness of the organization committee as well as our guests with the results. The Symposium was covered by the leading Turkish media. Presentations, questions and discussions of the Symposium, as it is mentioned above, touched upon the most acute issues in the Middle East, and, in the context of peace-seeking, security, search for unification, issues of migration, strategic issues, education, media influence and legal dimension in the countries such as Iran, Iraq and Syria in the period after the Arab Spring. In this context, we hope that the topics that we have collected in this book will be taken into consideration by everyone who is interested in the subject and who has the possibility to contribute to the process; especially this concerns the relevant academic units and institutions. The very positive feedback we receive from both the academia and the participants is quite encouraging therefore we are considering repeating the same organization over the coming year. As an important point, next year, our symposium will be held for the fifth time.

On behalf of myself and our university, I would like to express my deepest gratitude to the Rector Prof. Dr. Burhan AYKAÇ who provided all kinds of support for us in this organization, Dean of our Faculty, Prof. Dr. Izzet GÜMÜŞ and the lecturers of the Political Science and International Relations Department of our university. In a period when our region is so complex, I am confident, this symposium will make a significant contribution to the future construction of peace in the Middle East.

Abdulkadir GAYRETLI
Istanbul Gelisim University
Chairman of the Board of Trustees

شارك ما يقارب من مائة من العلماء من عشرين دولة في الندوة الرابعة الدولية للشرق الأوسط في جامعة "إسطنبول جيليسيم" وكانت الندوة تحت عنوان: (بناء السلام في الشرق الأوسط) ساهمت الندوة في الخطاب الأكاديمي من خلال مناقشة المواضيع المستجدة واقتراح حلول للأزمات الإقليمية من أجل ضمان الاستقرار في المنطقة، مع الأخذ في الاعتبار فترة الإعداد الجادة والطويل الأمد نود أن نعلن عن سرور لجنة التنظيم وكذلك ضيوفنا عن هذه النتائج. تمت تغطية الندوة من قبل وسائل الإعلام التركية الرائدة. وقد تخللت الندوة عروض ونداءات ومناقشات للقضايا المستجدة في الشرق الأوسط، كما ذكر أعلاه في سياق البحث عن السلام، والأمن، والوحدة، وقضايا الهجرة، والقضايا الاستراتيجية، والتعليم، وتأثير وسائل الإعلام والبعد القانوني في دول مثل إيران والعراق وسوريا في الفترة التي تلت الربيع العربي.

في هذا السياق، نأمل أن يتم أخذ الموضوعات التي جمعناها في هذا الكتاب في الاعتبار من قبل كل من يهمله الأمر ومن لديه القدرة على المساهمة في هذه العملية؛ خاصة فيما يتعلق بالوحدات والمؤسسات الأكاديمية ذات الصلة. إن ردود الأفعال الإيجابية التي نتلقاها من الأوساط الأكاديمية والمشاركين مشجعة للغاية، ولذلك فإننا نفكر في تكرار تنظيم هذه الندوة في العام المقبل، ففي السنة القادمة ولأهمية الأمر سيتم تنظيم الندوة الخامسة. وبالنيابة عن نفسي وعن جامعتنا، أود أن أعرب عن عميق امتناني لرئيس الجامعة البروفسور الدكتور "برهان آياك" الذي قدم كل أنواع الدعم لنا في تنظيم الندوة، وعميد كليتنا البروفسور "الدكتور عزت غموش" والمحاضرين من قسم العلوم السياسية والعلاقات الدولية في جامعتنا.

في فترة تتسم فيها منطقتنا بالتعقيد الشديد، أنا واثق من أن هذه الندوة ستسهم إسهاما كبيرا في بناء السلام في الشرق الأوسط في المستقبل.

عبد القادر غريتللي

مؤسس جامعة إسطنبول جيليسيم

REKTÖR'ÜN ÖNSÖZÜ

Politik, stratejik, kültürel ve tarihsel öneminin 21. yüzyılda zirveye çıktığı Orta Doğu coğrafyasında, tarihi hadiselerle tanıklık ettiğimiz bir dönemdeyiz. Her geçen gün şartların daha da zorlaştığı Orta Doğu topraklarında kalıcı barış ortamı mümkün müdür, Orta Doğu coğrafyasında mevcut sorunlar nereden kaynaklanmaktadır ve nasıl aşılabilir soruları uzun zamandır akademik alanda yeni vizyon ve bakış açılarını tetiklemektedir. Bu bağlamda Türkiye, bölgede çok önemli bir aktör olarak rol üstlenmekte olup bu coğrafyada ülkeler arası sosyal, kültürel, politik ve bilimsel dayanışma kurulması açısından öncü bir misyona sahiptir. Bizler de İstanbul Gelişim Üniversitesi Ailesi olarak 2014 yılından itibaren, Orta Doğu coğrafyasında tarihsel, kültürel ve akademik bilince katkı sunacak bir oluşumun temellerini atmak üzere fikir alışverişinde bulunarak bir yola çıktık.

Pek çok ülkeden önemli birçok akademisyenin bilim ve akademik kurulunda yer aldığı 4. Uluslararası Orta Doğu Sempozyumu, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Türk-Arap Ekonomi ve Stratejik İşbirliği Derneği (TASCA) ile başta Türkiye olmak üzere, Cezayir, Ürdün, Lübnan, Fas, Sudan, Çad'dan yüzü aşkın bilim insanıyla 17-19 Nisan 2018 tarihlerinde İstanbul'da bu duygularla gerçekleştirildi. Sempozyumumuzda bildiriler Türkçe, İngilizce ve Arapça dillerinde sunuldu. Arap dünyasından gelen akademisyenlerin sunumlarını Arapça yapması, Arapça'nın bilim dili olarak yerleşmesi misyonu ve bilimsel, akademik anlamda işbirliğinin güçlenmesi açısından son derece önemliydi. Sempozyumun ardından düzenlenen kültür gezileri ile katılımcılarımızın coğrafyamızda önemli yeri olan mekânlara gerçekleştirilen ziyaretleri Türkiye ve Arap coğrafyası arasındaki mekânsal ve tarihsel bağı güçlendirmek adına ciddi önem teşkil etmiştir.

Bu derece önemli bir organizasyonun gerçekleşmesine katkıda bulunan İstanbul Gelişim Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı Sayın Abdülkadir GAYRETLİ'ye, sempozyumun koordinatörleri Prof. Dr. Sayın Şenol DURGUN ve Türk-Arap Ekonomi ve Stratejik İşbirliği Derneği (TASCA) Başkanı Dr. Sayın Muhammed ADİL'e, İstanbul Gelişim Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'ne, İGÜ Sosyal ve Siyasal Araştırma ve Uygulama Merkezi'ne (İGÜSAM) ve katkılarından ötürü İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dekanımız Prof. Dr. Sayın İzzet GÜMÜŞ ve emeği geçen tüm akademisyen arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak kongremize katılarak bizi yalnız bırakmayan ve değerli katkılar sunan tüm akademisyen arkadaşlarımıza şükranlarımı ifade etmek isterim.

Prof. Dr. Burhan AYKAÇ
Rektör

RECTOR'S PREFACE

In the Twenty First Century, the political, cultural, strategical and historical importance of the Middle East geography has reached to its highest point. Everyday we see new incidents through which the conditions in the region are getting harder and we ask whether a stable peace is possible or not. In other words, what are the main sources of current problems and how we can overcome them. These questions yield new vision and viewpoints among the academicians. In this regard, Turkey undertakes a big responsibility as being an important actor in the region, which may have a leading role during the creation of an international social, cultural, political and scientific cooperation. Therefore, since 2014, as the members of İstanbul Gelişim Üniversitesi family, we have been making every effort to achieve such kind of academic solidarity in the relevant fields.

The 4. International Middle East Symposium has been held between 17-19 April in Istanbul, especially to achive the above-mentioned goal, with the participation of more than one hundred scientists from Turkey, Algeria, Jordan, Sudan, Lubnan, Morocco, Chad which was sponsored by the partnership of İstanbul Gelişim Üniversitesi and the Turkish-Arabic Economical and Strategical Cooperation Institution (TASCA) whose academic committee was formed by various important academics from different countries. The declarations in the symposium were presented in Turkish, English and Arabic languages. The Arabic presentations of the Arabic participants were especially important for the purpose of making Arabic a scientific language and so for strengthening the scientific and academic cooperation through this way. Also, the cultural visitations which were especially important for strengthening the regional and historical connections between the Turkish and Arabic communities after the symposium were organised to see important places of Istanbul.

I would like to express my special thanks of gratitude to the President of Istanbul Gelisim University, Mr. Abdulkadir GAYRETLI, the coordinators of symposium Prof. Dr. Şenol DURGUN and the President of Turkish-Arabic Economical and Strategical Cooperation Institution (TASCA) Dr. Muhammed ADIL, the Istanbul Gelisim University, Political Science and International Relations Department, the IGU Social and Political Research and Practice Center (IGUSAM) and to the Dean of Economical, Administrative and Social Sciences Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ because of their participations and to all of my academic colleagues who contributed to the event.

Lastly, I would like to express my special thanks to my academician colleagues who did not refuse our invitation and made important contributions to the event through their presentations.

Prof. Dr. Burhan AYKAÇ
Rector

الواحد القرن خلال كبيرة تحولات المنطقة شهدت وقد ، وتاريخية وسياسية استراتيجية بأهمية الأوسط الشرق منطقة تحظى هذه في دائم سلام اقامة يمكن هل نفسه يطرح بدأ السؤال ان لدرجة الأوسط الشرق منطقة في تعقيدا الاوضاع وتزداد ، والعشرين السياسية زاوية من دوما له ينظر الأوسط الشرق منطقة في المعقد الوضع هذا ، الاستقرار وعدم الحروب هي قدرها ان أم المنطقة متكاملة وغير منقوصة الأوسط الشرق حول الطروحات دوما تكون لذلك الاكاديمية العلمية الزاوية وتغيب فقط

بعلاقتها اتصالا والاجتماعي والثقافي السياسي تأثيره له اقليمي كفاعل الأوسط الشرق منطقة في رئيسية مكانة تركيا تحتل جامعتنا انطلقت ، ومنطقتنا اوطاننا تجاه العلمية لمسؤوليتنا مآدا وادراكا جليشيم اسطنبول جامعة في ونحن ، المنطقة هذه مع التاريخية الأوسط الشرق قضايا تناقش ورصينة علمية دراسات طرح أجل من الأكاديمية الفعاليات من العديد تنظيم في 2014 عام منذ الى 17 من الفترة خلال الدولي الوسط الشرق لمؤتمر الرابعة الدورة فعاليات جليشيم اسطنبول جامعة شهدت الاطار هذا في (والاستراتيجي الاقتصادي للتعاون العربية التركية الجمعية مع بالشراكة العلمي المؤتمر هذا تنظيم تم حيث ، 2018 ابريل 19 (تاسكا)

الشرق بلدان معظم من باحث و اكاديمي 100 عن يزيد ما بمشاركة الدولي الأوسط الشرق لمؤتمر الرابعة الدورة تميزت وورقات ابحاثا قدموا الذين أخرى ودول ،تشاد ،السودان ،تونس ،المغرب ،لبنان ، مصر ،فلسطين ،الأردن ،الجزائر ابرزها الأوسط في العربية اللغة اضافة بأهمية عربية بلدان من المشاركون الاكاديميون أشاد حيث ، والانجليزية والعربية التركية باللغات علمية العربية والبلدان تركيا بين العلمي التعاون تعزيز في سيساهم الذي الأمر الأبحاث عرض

للمشاركين وسياحية ثقافية جولة جليشيم اسطنبول جامعة نظمت الدولي الأوسط الشرق لمؤتمر العلمية الجلسات ختام وفي البوسفور مضيق في بحرية جولة الى اضافة اسطنبول مدينة في التاريخية المعالم ابرز زاروا حيث ، عديدة بلدان من القادمين

الأوسط الشرق منطقة قضايا لمناقشة القادمة دوراته في مسيرته الدولي الأوسط الشرق مؤتمر يواصل ان أهمية على تؤكد هيمنة من والتخلص المنطقة خارج من المسقطة الطروحات على الاعتماد لتجنب المنطقة أبناء قبل من العلمية الحلول وطرح الأوسط الشرق لمنطقة والحضارية الثقافية الخصوصيات تعرف لا التي الاطراف

أمناء مجلس رئيس رأسهم على ،الدولية العلمية الفعالية هذه نجاح في ساهم من لجميع والقدير الشكر خالص اقدم ان يفوتني لا الدكتور الاستاذ الدولية والعلاقات السياسة العلوم قسم ورئيس المؤتمر رئيس ، غيراتلي القادر عبد السيد جليشيم اسطنبول جامعة التخطيط و الدولية العلاقات واستاذ (تاسكا) والاستراتيجي الاقتصادي للتعاون العربية التركية الجمعية رئيس ،درجون شنول الاستاذ والاجتماعية والادارية الاقتصادية العلوم كلية وعميد ، العادل محمد الدكتور جليشيم اسطنبول جامعة في الاستراتيجي من وفريقيهما (تاسكا) ومنظمة جليشيم اسطنبول جامعة مؤسسات ولجميع للمشاركين موصول والشكر ،قوموش عزت الدكتور والطلبة والباحثين الاساتذة

أيتاش برهان الدكتور الأستاذ
جليشيم اسطنبول جامعة رئيس

AKADEMİK KOORDİNATÖRÜN ÖNSÖZÜ

İstanbul Gelişim Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü öncülüğünde, dört yıl önce Uluslararası Orta Doğu Sempozyumu'nu düzenlemeye başladık. Bu kararın arkasında yaşadığımız dönemde ve önümüzdeki yıllarda Orta Doğu bölgenin gerek Türkiye gerekse dünya açısından öneminin katlanarak artacağına ilişkin bir öngörü vardı. Türkiye'nin dış politikasını, dünya içindeki konumunu, dünyadaki çatışma ve barış dinamiklerini, ülkemizin bölge içindeki konumunu ve potansiyel gücünü anlayıp değerlendirebilmek için Orta Doğu çalışmalarının geliştirilmesi, Türkiye'de ve dünyada konuyla ilgili araştırmaların paylaşılması, gelişmelerin ve yaklaşımların tartışılmasına büyük önem verdik. Nitekim bu yaklaşımla 17-19 Nisan 2018 tarihleri arasında Uluslararası Orta Doğu Sempozyumu'nun dördüncüsünü gerçekleştirdik.

Bu sene, dört senelik birikimimizi üniversitemizin farklı birimleri ve uluslararası kuruluşlarla ortak çalışarak büyüttüğümüz bir yıl oldu. Üniversitemizin ve bölümümüzün haricinde dördüncüsünü düzenlediğimiz sempozyumumuza partner olan Türk-Arap Ekonomi ve Stratejik İşbirliği Derneği (TASCA)'nin önemli katkıları oldu. Kuzey Afrika ve Orta Doğu coğrafyası başta olmak üzere çeşitli ülkelerden ve bölgelerden değerli akademisyenlerin sunumlarıyla zenginleşen bir sempozyum gerçekleşti. İngilizce, Türkçe ve Arapça yapılan sunumlar, farklı farklı konu başlıklarında yapılan tartışmalar ve yaklaşımların çeşitliliği bize bir kez daha bölgenin kültürel ve toplumsal zenginliğini, politik dinamizmini ve ekonomik potansiyelini göstermiş oldu.

Bu sempozyum bildiri kitabında toplanan çalışmaları derleyerek, okuyucularımıza bölgenin zenginliğini, güncel teorik tartışmaları, bölgedeki gelişmeleri ve bu gelişmeleri anlamak üzere geliştirilmiş yaklaşımları sunmak istedik. Bu organizasyonun ve sempozyum bildiri kitabının ortaya çıkmasında başta İstanbul Gelişim Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı sayın Abdülkadir Gayretli, İstanbul Gelişim Üniversitesi Rektörü sayın Prof. Dr. Burhan Aykaç, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dekanı sayın Prof. Dr. İzzet Gümüş ve Kurumsal İletişim ve Halkla İlişkiler Daire Başkanı Sayın Bülent Değirmenci olmak üzere emekleri geçen tüm üniversite mensuplarına, katılımcı akademisyenlere ve misafirlere, özellikle de çalışmanın koordine edilmesinde bizlere yardımcı olan ve işbirliğinde bulunan Türk-Arap Ekonomi ve Stratejik İşbirliği Derneği (TASCA) ve Türk-Arap Araştırma ve Strateji Enstitüsü (TASEN) başkanı, araştırmacı ve gazeteci sayın Dr. Muhammed Adil'e, üniversitemiz siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler bölümü öğretim üyelerine, İGÜ Sosyal ve Siyasal Araştırma ve Uygulama Merkezi'nden (İGÜSAM) Dr. Öğr. Üyesi Fatih Fuat Tuncer ve Dr. Öğr. Üyesi Alihan Limoncuoğlu'na ve İGÜSAM bünyesinde faaliyet gösteren öğrenci topluluğumuz İstanbul Gelişim Üniversitesi Politik Analiz Topluluğu (İGÜPAT)'na teşekkür ediyoruz.

Prof. Dr. Şenol DURGUN
IV. Uluslararası Orta Doğu Sempozyumu
Akademik Koordinatörü,
İstanbul Gelişim Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı

ACADEMIC COORDINATOR'S PREFACE

We started to organize our traditional International Middle East Symposiums four years ago, under the leadership of İstanbul Gelisim University Political Science and International Relations Department. Behind this decision, there was a prediction that the importance of Middle East would increase exponentially for both Turkish and international politics during this period and near future. We attach great significance to the development of Middle East studies, sharing these studies in Turkey and international academia and discussion of various developments and approaches in this field for understanding and critically assessing Turkey's foreign policy, its position in the world, conflict and peace dynamics throughout the world, the geopolitical position of our country and its potential power. As a matter of fact, we have organized the fourth of the International Middle East Symposium between 17-19 April 2018 with this approach.

This year witnessed to the culmination of our four-year experience with the collaboration of the different departments of our university and international institutions. As a partner in the fourth of our traditional symposium, The Association of Turkish-Arab Economic and Strategic Cooperation (TASCA) made huge contributions. The symposium was enriched with presentations and articles written by eminent scholars who came from various countries and regions particularly North Africa and Middle East geography. Presentations made in English, Turkish and Arabic, and the diversity of discussions and approaches in different subject areas showed us once again the cultural and social richness, political dynamism and economic potential of the region.

We wished to present the richness of the region, contemporary theoretical discussions, developments in the region and approaches designed to understand these developments by compiling the works submitted to this conference. For their contributions to the realization of this organization and this book of conference proceedings, I would like to acknowledge particularly the Chairman of the Board of Trustees of İstanbul Gelisim University Abdülkadir Gayretli, our Rector Prof. Dr. Burhan Aykaç, Dean of Faculty of Economics, Administrative and Social Sciences Prof. Dr. İzzet Gümüş, Head of Corporate Communications and Public Relations Department Bülent Değirmenci and all other university members, participators and guests. Also I'd like to express my gratitude to researcher and journalist Dr. Muhammad Adil, head of the Association of Turkish-Arab Economic and Strategic Cooperation (TASCA) and Turkish-Arab Research and Strategy Institute (TASEN) especially for the coordination of this organization. Finally, I'd like to thank my colleagues from my department and especially assistant professors Fatih Fuat Tuncer and Alihan Limoncuoğlu from İstanbul Gelisim University Political Research and Application Center, our student community and İstanbul Gelisim University Community of Political Analysis.

Prof. Dr. Şenol DURGUN
The Academic Coordinator of the
Fourth International Middle East Symposium
Head of Political Science and International Relations Department

بدأنا تنظيم فواتنا الدولية دورياً في الشرق الأوسط منذ أربع سنوات، تحت قيادة قسم العلوم السياسية والعلاقات الدولية بجامعة اسطنبول جيليسيم. وفق هذا القرار، يتوقع أن تزداد أهمية الشرق الأوسط بشكل كبير لكل من السياسة الداخلية التركية والدولية خلال هذه الفترة وفي المستقبل القريب. نعلق أهمية كبيرة على تطوير دراسات الشرق الأوسط، ومشاركة هذه الدراسات في تركيا والأوساط الأكاديمية الدولية ومناقشة مختلف التطورات والأساليب في هذا المجال لفهم السياسة الخارجية التركية وموقعها في العالم وتقييمها بشكل حاسم، وديناميات الصراع والسلام في جميع أنحاء العالم، والموقف الجغرافي والسياسي لدولتنا وقوتها المحتملة في واقع الأمر. قمنا بتنظيم الجزء الرابع من الندوة الدولية للشرق الأوسط في الفترة ما بين 17 و 19 أبريل 2018 على هذا الأساس.

شهد هذا العام تنويجاً لخبرتنا الممتدة لأربع سنوات بالتعاون مع الأقسام المختلفة في جامعتنا والمؤسسات الدولية. وكشريك مساهمات ضخمة. تم إثراء الندوة (TASCA) في رابع ندوتنا التقليدية، قدمت جمعية التعاون الاقتصادي والاستراتيجي التركي بعروض ومقالات كتبها باحثون مرموقون قدموا من مختلف البلدان والمناطق وخاصة من شمال أفريقيا والشرق الأوسط. وأظهرت لنا العروض التي قدمت باللغات الإنجليزية، والتركية والعربية، تنوع المناقشات والمقاربات في موضوعات مختلفة والإثراء الثقافي والاجتماعي والدينامية السياسية والإمكانات الاقتصادية للمنطقة.

كنا نود أن نقدم ثراء المنطقة والمناقشات النظرية المعاصرة، والتطورات من خلال تجميع الأعمال المقدمة لهذا المؤتمر. من أجل المساهمة في تحقيق أهداف الندوة.

أود أن أخص بالذكر رئيس مجلس أمناء جامعة اسطنبول جيليسيم "عبد القادر غايرلي"، ورئيس الجامعة البروفسور الدكتور برهان أيك، وعميد كلية الاقتصاد والعلوم الإدارية والاجتماعية "أ.د. عزت غوموش"، ورئيس قسم الاتصالات والعلاقات العامة "ببولنت ديرمانسي"، وجميع أعضاء الجامعة الآخرين والمشاركين والضيوف. كما أود أن أعرب عن امتناني ومعهد (TASCA) للباحث والصحفي الدكتور "محمد عادل"، رئيس رابطة التعاون الاقتصادي والاستراتيجي التركي العربي خاصة لتنسيق هذا منظمة. (TASEN) البحوث والاستراتيجية العربية-التركية

أخيراً، أود أن أشكر زملائي في المكتب، وخاصةً أساتذة الجامعة "الفتاح فاتح تونجر" و"عليهان ليمونغلو" من مركز الأبحاث والتطبيق السياسي بجامعة إسطنبول جيليسيم والمجتمع الطلابي لدينا، ولجنة اسطنبول للتحليل السياسي

الأستاذ الدكتور سينول دورجن

المنسق الأكاديمي للندوة الدولية الرابعة للشرق الأوسط

رئيس قسم العلوم السياسية والعلاقات الدولية

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

	Sayfa / Page
<i>Kurullar / Boards</i>	iii
<i>Başkan'ın Önsözü</i>	v
<i>President's Preface (English)</i>	vi
<i>President's Preface (Arabic)</i>	vii
<i>Rektör'ün Önsözü</i>	viii
<i>Rector's Preface(English)</i>	ix
<i>Rector's Preface(Arabic)</i>	x
<i>Akademik Koordinatör'ün Önsözü</i>	xi
<i>Academic Coordinator's Preface (English)</i>	xii
<i>Academic Coordinator's Preface (Arabic)</i>	xiii
<i>İçindekiler / Contents</i>	xv
1.TARİHİ SÜREÇ İÇERİSİNDE KUTSAL METİNLERİMİZİ ANLAMA VE YORUMLAMA FAALİYETLERİ VE GÜNÜMÜZ YANSIMALARI – Prof. Dr. Nedim Bahçekapılı	1
2.CONFLICT OVER OIL AND GAS IN THE MEDITERRANEAN: LEBANON AND ISRAELI EXPANSIONISM - Ibrahim G. Aoudé	5
3.ZEYTİN DALI HAREKÂTI'NIN BAŞARISININ ALTINDA YATAN NEDENLER VE TÜRKİYE'NİN SURİYE'DE YÜRÜTTÜĞÜ TERÖRLE MÜCADELE HAREKÂTLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ - Doç.Dr. Hasan Oktay, Dr. Ufuk Cerrah	15
4.MÜSLÜMAN COĞRAFYALARDA İSLAMCILIĞIN YOL AYRIMI: PİYASA İSLAMI VE YENİ FUNDAMENTALİZM – Prof. Dr. Şenol Durgun	23
5.MEDIA DISCOURSE IN THE IRAQI MEDIA AND ITS ROLE IN THE INSTABILITY OF PEACE AND SOCIAL SECURITY IN IRAQ - (ARABIC) - Prof. Dr. Hashim Al-Hamami	37
6. NATURAL WEALTH MANAGEMENT (ENERGY) AND ITS RELATION TO PEACE AND GLOBAL ISLAMIC SECURITY - (ARABIC) - Dr. Mohammed Abdullah al Mountasser	61
7.THE STRATEGIC IMPORTANCE OF THE EGYPTIAN-TURKISH PARTNERSHIP FOR BUILDING PEACE IN THE MIDDLE EAST - Tohamy S. Montasser	71
8.RUSSIAN ENGAGEMENT WITH SYRIA, CHECHNYA AND DOMESTIC RALLY: WHAT IS RUSSIA TRYING TO ACHIEVE? - Asst. Prof. Dr. Viktoriia Demydova	73
9.THE REASONS BEHIND THE DECLINING LABOR SHARE OF INCOME: A SPECIAL CASE FOR MENA COUNTRIES – Asst. Prof. Dr. Onur Özdemir	81
10.MILITARY CULTURE IN EGYPTIAN ARMY AND ITS EFFECTS FOR THE CIVIL-MILITARY RELATIONS - Asst. Prof. Dr. Hakkı Göker Önen	95
11.THE 'POST-ISIS' FALLACY AND THE FUTURE OF INSURGENCY IN IRAQ – (ABSTRACT ONLY) - Tallha Abdulrazaq	103

12.TARİHİ SÜREÇ İÇİNDE ORTA DOĞUDAKİ BARIŞIN SÜREKLİLİĞİNİ İMKANSIZ KILAN HUSUSLAR VE BUNUN SAZ ŞİRİMİZDEKİ YANSIMALARI -Dr. Öğretim Üyesi Hayati Yavuzer	105
13.ORTA DOĞU'DA TERÖR VE TÜRKİYE'YE YÖNELİK TEHDİTLER - İdris Güzel	119
14.ULUSLARARASI TERÖRÜN FİNANSMANININ ÖNLENMESİNE İLİŞKİN BANKACILIK UYGULAMALARI - Muzaffer Şahin	127
15.BEYİN GÖÇÜ'NÜN İTTİHADİ İSLAM'A OLUMSUZ ETKİSİ KARŞISINDA BEDİÜZZAMAN'IN MEDRESE ÜZZEHRA YAKLAŞIMI - H. Nevzat Uyaroğlu	141
16.ORGANIZATION OF HIGHER EDUCATION IN THE DEVELOPMENT OF THE ISLAMIC WORLD SPECIALTIES AND EMERGENCY ROLES - THE ARAB CASE – (ARABIC) – Prof. Dr. Abdallah Sahraoui	157
17.LIVELIHOOD AND FOOD SECURITY AND SOCIAL PEACE IN THE MIDDLE EAST – (ARABIC) – (ABSTRACT ONLY) - Dr.Nissaf Karbout	169
18.THE CENTER OF GRAVITY OF SECURITY GUIDANCE IN THE MIDDLE EAST: TERRORISM AND THE DANGERS AHEAD – (ARABIC) - Dr. Nacim Belhoul	171
19.GÜVERCİN VE HİLAL ARASINDA ORTA DOĞU VE İSLAM: İSLAMİ ŞİDDETSİZLİK (NONVIOLENCE) - Doç. Dr. Sezai ÖZÇELİK	179
20.THE PALESTINIANS IN LEBANON: CHALLENGES OF SURVIVAL & THE RIGHT OF RETURN - (ABSTRACT ONLY) - Dr. Rami Siklawi	187
21.THE ROLE OF THE ARAB WORLD AND THE LATIN WORLD IN THE 21 CENTURY – (ABSTRACT ONLY) -Dr. Jamal Wakim	189
22.CREATIVE RESISTANCE IN MODERN ARABIC POETRY - Tahrir Hamdi	191
23.THE KURDISH PROBLEM AND THE CHANCES OF TRANSFORMING IT INTO A GATEWAY TO PEACE IN THE MIDDLE EAST -(ARABIC) - Dr.Methaq Bayyat AbdulMajran Al-Dhaidi	205
24.INTERIORATION OF UNDERGROUND RESOURCES FROM YEMEN'S INTERNAL WAR TO THE INTERNATIONAL PROBLEM - Zehra Burcu Ağdan, Ömer Gök	211
25.SURİYE İÇ SAVAŞI'NIN NEDENİ ENERJİ DEĞİL - Serhan Ünal	227
26.SOMALİ'DE TERÖR VE GÜVENLİK SORUNLARI -Tuğrul Oğuzhan Yılmaz	231
27.GÜNCEL GELİŞMELER İŞİĞİNDA AVRUPA BİRLİĞİ'NİN ORTA DOĞU POLİTİKASI Doç.Dr. Haydar Efe, Onur Bigaç	245
28.MÜLTECİ ÇOCUKLARIN HAYALLERİNDE ÇOCUK HAKLARI - Leman Süleymanlı - Nurlana Zakir Bahramlı	259
29.THE ROLE OF WOMEN AND WOMEN'S MOVEMENTS IN ESTABLISHING PEACE AND SECURITY - (ARABIC) - Dr. Ahlem Bencherif	269

30.İSLAMİ BARIŞ PARADİGMASI VE İSLAMİ BARIŞ EĞİTİMİ - Doç. Dr. Ayşe Dilek Öğretir, Doç. Dr. Sezai Özçelik	275
31.SECURITY IN LIBYA TENSIONS INSIDE AND OUTSIDE - (ARABIC) – Dr.Weam Mohamed Alhadi Alkouja	289
32.DİNİ VE HUKUKİ PERSPEKTİFE GÖRE GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE KUDÜS'ÜN ÖNEMİ Süleyman Özmen	313
33.THE SECURITY SYSTEM OF THE AFRICAN UNION: CONCEPTS AND PERFORMANCE – (ARABIC) - Dr. Djebablia Abdelhafid	329
34.ALTSİSTEM YAKLAŞIMI ÇERÇEVESİNDE ORTA DOĞU'NUN ANALİZİ VE İSTİKRAR SORUNU - Prof. Dr. Erol Kurubaş	337
35.ULUSLARARASI HUKUK KAPSAMINDA ZEYTİN DALI HAREKÂTI VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER DİSİPLİNİNDE KURAMSAL BOYUTU, SURİYE SAVAŞINDA BÖLGESEL BARIŞA KATKISI - Zeynep Deniz Altınsoy	347
36.TÜRKİYE BURSLARI: TÜRKİYE'NİN ORTA DOĞU'DA YUMUŞAK GÜÇ DENEMELERİ Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Tayfun Üstün	361
37. ORTA DOĞU'DA BARIŞI TESİS ETMEDE NEO-OSMANLILIK BİR SEÇENEK OLABİLİR Mİ? Dr. Öğr. Üy. Gülşen Kaya Osmanbaşoğlu	369
38.İSLAM İŞBİRLİĞİ TEŞKİLATI'NIN ÇATIŞMALARIN ÇÖZÜMÜ KONUSUNDA ÜSTLENDİĞİ ROL - Prof.Dr. Nasuh Uslu	377
39.THE CONTRIBUTION OF INTERREGIONAL COOPERATION TO THE PEACE IN THE MIDDLE EAST: SUMMIT OF SOUTH AMERICAN - ARAB COUNTRIES - Ceren Uysal Oğuz	389
40.ORTA DOĞU'DA BARIŞIN ANAHTARI OLARAK SU - Senem ATVUR	395
41.TÜRK-ARNAVUT İLİŞKİLERİNE SURİYE KRİZİNİN ETKİSİ – Dr. Öğr. Üyesi Fatih Fuat Tuncer	407
42.BİR BARIŞ PROJESİ OLARAK TÜRK MİLLİYETÇİLİĞİ - Dr. Öğr. Üyesi. Alihan Limoncuoğlu	417
43.THE IMPACT OF ARMED TERRORIST GROUPS ON PEACE AND SECURITY IN ALGERIA AND WAYS TO COMFORT THEM - (ARABIC) - Dr.Amel Bensouilah	423
44.İRAN REHİNE KRİZİNDE ABD YÖNETİMİNİN KARAR ALMA SÜREÇLERİNİN ANALİZİ Taylan Seyirci	431
45.AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ İLE İRAN ARASINDAKİ NÜKLEER KRİZ - Ramazan İzol	437
46.ARAP BAHARI SONRASI İRAN'IN ORTA DOĞU'YA BAKIŞI YAKIN ÖTEKİYLE İLİŞKİLER Dr. Öğr.Üyesi İsmail Sarı, Rahimullah Farzam	443
47.THE ROLE OF DIGITAL DIPLOMACY IN THE CONSOLIDATION OF PEACE IN MIDDLE EAST - (ARABIC) - Dr. Lahcen Nani	451

48.CIVIL SOCIETY, SOCIAL MEDIA AND DEMOCRATIZATION: TWO QUESTIONS, TWO CASES - Abdurrahman Gümüş	459
49.AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ ÇERÇEVESİNDE ORTA DOĞU'DAKİ (TÜRKİYE'DEKİ) SON OLAĞANÜSTÜ HAL TEDBİRLERİ - Doç. Dr. Mehmet Hanifi Bayram	471
50.DİN MOTİFLİ TERÖRİZMİN KAYNAĞI OLARAK İSLAMİ KÖKTENCİLİK - Dr. İskender Karakaya	479
50.SRİ LANKA MODELİNİN UYGULANABİLİRLİĞİ VE ORTA DOĞU BARIŞINA OLASI ETKİLERİ - (ABSTRACT ONLY) - Özcan Çetin	489
51.TÜRKİYE'NİN GÜVENLİK STRATEJİLERİNDE SURİYE İÇ SAVAŞI - (ABSTRACT ONLY) - Dr. Ali Semin	491
52.TÜRKİYE'DE SİYASET, SİYASİ PARTİLER VE SEÇİM PROPAGANDALARI Alaattin Fırat	493
53.SURİYE'DE ASKERİ OTORİTER SİSTEMİN KURULMASI -Prof. Dr. Sabit Duman	507
54.THE HISTORICAL AND RELIGIOUS HERITAGE AND ITS ROLE TO BASIS PEACE AND SECURITY IN SOCIETY - (ARABIC) - Dr. Salima Boudoukhana	513
55.KAVMİYETÇİLİĞİN SONU: ORTA DOĞU'DA BARIŞIN TESİSİ İÇİN TARİHİN YENİDEN İNŞAASI - (ABSTRACT ONLY) - Doç. Dr. Halil İbrahim Gök	517
56.GÜNÜMÜZ İSLAM COĞRAFYASININ TEMEL SORUNLARINDAN BİRİSİ OLARAK DİN-İDEOLOJİ DÖNÜŞÜMÜ - Prof. Dr. Ahmet Gürbüz	519
57.İSLAM, ANAYASACILIK VE DEVLETİN MEŞRUIYET SORUNU - (ABSTRACT ONLY) - İbrahim Mazman	527
58.DIŞLANMA YOLUYLA İTİDAL? 28 ŞUBAT IŞIĞINDA KATILIM-İTİDAL HİPOTEZİNİ YENİDEN DÜŞÜNMEK - Sümeyye Sakarya	529
59.THE IMPACT OF ENVIRONMENTAL CHALLENGES ON GLOBAL SECURITY - (ARABIC) - Dr. Chafiaa Haddad	537
60.THE ROLE OF THE PRINCIPLE OF NON-INTERFERENCE IN THE INTERNAL AFFAIRS OF STATE IN ESTABLISHING SECURITY AND PEACE IN THE ZONE OF THE MIDDLE EAST - (ARABIC) - Dr. Khemis Sana	543
61.THE CONCEPT OF PEACE AND SECURITY WITHIN THE FRAMEWORK OF THE AFRICAN UNION AND ITS REGIONAL AND INTERNATIONAL IMPLICATIONS - (ARABIC) - Smail Djouher, Akli Lynda	549